

EDITORIAL

La "normalització" de les falleres

Prop de **Nadal** com estem pareix que lo oportu seria parlar d'esta festa entranyable –també qüestionada pels revisionistes de tanta–, i no de falles, per a les quals encara queden uns mesos, a no ser que, nomes hagem publicat este numero del **Rogle**, la UNESCO nos done una alegria i vejam convertida la gran festa valenciana en **Patrimoni Immaterial de l'Humanitat**. Pero no hem hagut d'esperar a març ni a que passen uns dies per a tindre motius per a parlar de la festa del foc, ya n'hi ha qui s'encarrega de tirar "l'lenya" per a encendre fogueres que no son necessaries. Eixa es l'actitut que considerem ha estat darrere de l'ultima clavada de patata del regidor de festes del **Ajuntament del Cap i Casal**, president tambe de la **Junta Central Fallera**, **Pere Fuset**. (I diem "l'ultima" perque ya ne porta unes quantes; la mes grossa: la censura en el **Llibre Oficial Faller** d'uns poemes per no estar escrits en l'ortografia "oficial", tal com criticavem en el numero 111 de **Rogle**, ara fa just un any).

Els qui estímem la llibertat, confiem en les persones i evitem les innecessaries estridencies, sempre hem qüestionat determinades actituts coercitives –i no sabem si "imposicions"– de la JCF com a coses del passat, quan no expressions de la maxima coentor (valga com a eixemple eixa manera artificiosa de saludar de les falleres majors de **Valencia**, en un moviment robotic de les mans i en una absoluta falta de naturalitat, o l'imposicio d'uns determinats colors –sempre per parelles– i models del trage tradicional que lluxen en els actes oficials i mes importants).

Ara la polemica, de mans dels **Sr. Fuset**, ha vingut a traure a la llum i fer public determinat "reglament" que imponia una serie de normes sobre la "urbanidad y buenas costumbres" que havien d'acatar les falleres majors; mes encara, no content en "descobrir-lo", ha obligat a les falleres a que el firmaren. No estem en contra de determinades recomanacions, tots podem trobar-nos falts d'elles quan nos enfrontem a "una primera volta" en el treball, en les relacions, en l'ingres en una entitat, un club, etc.; pero d'ahi a eixes exigencies que han circulat, i al fet de que inclus se fera firmar eixe document que velava per lo "pudic i decoros", va tot un bon troç. Entenem que, en acabant de tota una serie de preseleccions, selec-

cions i mes seleccions que monten per a escollir a les maximes representants de la festa, als jurats "pulcres, respectuosos, pudorosos, equanims, etc.", etc." els hauria de resultar dificil acabar triant a un grup de destrellatades per a ser falleres majors de Valencia i corts d'honor.

Creem que les dones son capaces de pensar i actuar per elles mateixa, considerem que persones en certa formacio –com son les falleres seleccionades– saben comportar-se quan en public son el centre de l'atencio, i ho son per representar a un gran colectiu i a una gran festa... En fi, ganes d'eixir en els diaris i ser noticia d'algun informatiu de cadenes estatals de televisio, motiu de debat en els programes "rosa" de les mateixes i objecte central de tertulies del "mes alt nivell televisiu", i amagar darrere de la polemica l'autoritarisme caciquil que els caracteriza.

COMPORTAMENT HABITUAL D'UNA FALLERA MAJOR QUAN NO SE LA FA FIRMAR UN PA- PER. SEGONS PERE FUSET. (NINOT DE LA FALLA PLAÇA DE SANT BULT, 2015)

Arribats ad este punt nos ve al pensament allo de que pareix que molts mijos de comunicacio nos tinguen als valencians com a tarroços, com tofols que nos dediquem a crear polemiques bizantines, mentres ells se'n riuen i nomes parlen de nosatres per qüestions vinculades en desgracies, absurdes polemiques, corrupcions sobrepublicitades –vist i contrastat el panorama estatal–, mentres silencien acontenyiments

deportius solidaris, celebracions i reconeiximents a figures internacionals –com enguany a **Pinazo**– donen exigua cobertura a acontenyiments i premis com els "**Jaime I**", que passen sense pena ni gloria en eixes televisions estatals –publicues i privades–, encara que, com en el cas citat, contenen en una considerable dotacio, el jurat estiga conformat en bona mida per premis Nobels i els premiats siguen figures punteres en els seus respectius camps d'investigacio i de treball; i es que, clar, aci toquem el "Para ofrendar" i no amenacem en processos independentistes, ni reclamem serriament i en mides coercitives l'autogovern que nos correspon i la finançacio que nos pertoca... En definitiva, ¿quin respecte pot esperar qui es conforma en viure i ser part del **Levante Feliz**?

Com que estem a les portes de Nadal, desijar-los lo millor en familia i que "les coentes magues de Ribó" enguany nos porten treball de qualitat, dignament remunerat i per a tots.

LA CITA

Si voleu conèixer a un home, revestiu-lo d'un gran poder. El poder no corromp, desemmaixcara.

Pitaco de Mitilene

SUMARI

- 1
- EDITORIAL: **LA "NORMALITZACIO" DE LES FALLE- RES**
- 2
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **EL CASTELL DE GUADALEST**
- 3
- JOCS TRADICIONALS (XX): **ENREDRALLENGÜES**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **ANY PINAZO**
- CRONICA: **PRESENTACIO DE RAONEM. PUNT D'ENCONTRE MANOLO SOLER**
- 4
- PASSATEMPS
- NADALENCA: **LA NIT DE NADAL**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Encara estan a temps d'adquirir la nostra loteria de Nadal. Jugem al numero

09859

Poden demanar participacions (3 €) cridant al telefon de la capçalera d'esta pagina. I, encara que no tenim mijos per a fer uns anuncis tan emotius com els de la loteria que fan per televisio, no diguen que la nostra insistencia en demanar-los que facen fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts no els resulta tendra.

ACTIVITATS CULTURALS DECEMBRE DE 2016

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

Convencio (Convencio Valencianista)
www.convenciovalencianista.org
cvalencianista@gmail.com

El Piló (Associació Cultural El Piló)
C/ Dr. Moliner, 10-B. 46100 Burjassot
elpilo@telefonica.net
Tel: 963 63 42 75

LRP (Lo Rat Penat)
C/Trinquet de Cavallers,9.46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org

Rogle
Vore quadro a banda en esta pagina.

1 Dec (dijous) 19:00 h. Seu de El Piló.

PRESENTACIÓ DEL CD de música i cant valencià: *Memòria d'un cantautor*, de Francesc Ortíz, "El Chiquet de Burjassot".

+Info: **El Piló**

3 Dec (dissabte) 10:30 h. Pça. St. Lluís Bertran. Valencia ciutat.

TOTS ELS DIES 9. Homenage al Ignaci Pinazo

+Info: **Convencio i Rogle**

12 Dec (dilluns) 19:30 h. Seu de l'Aellva.

TERTULIA-TALLER DE PROSA

Llegiran: Manuel Andrés Zarapico i Dani Sánchez.

+Info: **Aellva**

18 Dec (dumenge) 19:00 h. Palau de la Música. Valencia ciutat.

CONCERT DE NADAL. Cor Popular de Lo Rat Penat

+Info: **LRP**

Web del Rogle

Dos nous treballs venen a incrementar els continguts de la nostra pagina web

Des d'este mes de desembre, en l'apartat de "Documents" es poden consultar, i també descarregar, dos aportacions noves. Una d'elles, obra del nostre soci **Enric Ramon**, que ha titulat "¡¡La Veritat i res més que la Veritat sobre la llengua valenciana!!", en la que nos parla sobre el nom, l'identitat i la singularitat de la llengua valenciana. L'atra es de **Rafael Medina**, membre del INEV, qui, baix el títol de "El nacionalisme: ¿una opció valenciana?", realisa un recorregut històric per esta temàtica des de finals del s.XIX fins a època recent i analisa les possibilitats actuals d'esta corrent.

En definitiva, dos treballs de recomanable llectura per a augmentar el nostre argumentari valencianista.

PATRIMONI VALENCIÀ

El Castell de Guadalest

M^aA.M.C.

En l'interior de la comarca de **La Marina Baixa** es troba la **Vall de Guadalest**, un enclau vorejat per tres serres d'orige betic (al nord la Serra de l'Aixortà o de la Xortà, al sud la Serra Aitana, i la Serra Serrella a l'oest) i travessat pel riu Guadalest, que dona nom a la vall i a l'embassament que se construí entre els anys 1953 i 1971. En este paratge es localitzen les poblacions de Confrides, Abdet, Benifato, Beniarda, Benimantell i Guadalest; entre totes contenen un total de 1.265 habitants.

Guadalest, degut al seu estratègic enclau, a 586 m. sobre el nivell de la mar, tingue un important paper durant l'Edat Mija i també en èpoques posteriors. La població, d'orige musulma, fon conquistada pels cristians a mijans del segle XIII. El rei **Jaume II** la donà en feu a **Bernat de Sarrià** en 1293; en 1335 passà a mans de la Corona, posteriorment a l'infant don **Pere**, que la vengue al primer **Duc Real de Gandia** i, a la mort de l'últim descendent d'esta casa, passà a la família dels **Cardona**, que en 1543 seran nomenats successors perpetus del títol de **Marquesos de Guadalest**. En 1609, l'expulsió dels moriscs ocasionà un important buit demogràfic que intentà paliar una Carta Pobla de 1611. A la mort de l'últim marquès de Guadalest en 1699, i no sense alguns problemes, el títol recaigué en el marquès de **Ariza**.

Una atra família, els **Orduña**, adquirí gran rellevància com alcaïts perpetus des de 1669, passant a formar part important de l'història d'esta localitat.

En l'actualitat només una chicoteta part de la població es dedica al cultiu de secà —armer, olivera i garrofera—, ja que fa anys que l'economia d'este municipi se fonamenta principalment en el sector del turisme, rebent més de dos milions de vi-

sitants a l'any.

El poble està dividit en dos barris, el del Castell, rodejat per la muralla i d'ambient migeval, i el del **Raval**, en la falda de la muntanya, més modern, encara que hi ha notícies d'ocupació des del segle XIII. Al barri del castell s'accedix a través d'un túnel excavat en la roca. Sobre este, en el cim d'una alta elevació rocosa, destaca el campanar exent, estampa típica de la localitat.

En l'interior del recinte del barri del **Castell** se troben les vivendes apretades, entre les quals destaca, al costat de l'iglesia barroca del segle XVIII que està dedicada a la **Mare de Deu de l'Assunció**, la casa senyorial dels Orduña, que conserva mobiliari i decoració del segle XIX, pintures dels XVIII i XIX i una col·lecció de ceràmica. En la part més alta se situa el **Castell de Sant Josep**, que ofereix unes vistes magnífiques de la vall, en

VISTA TÍPICA DEL CAMPANAR DE GUADALEST

l'embassament als peus. D'una altra construcció, el **Castell de l'Alcozaiba**, fabrica del segle XI, se conserva una torre que ha segut restaurada. El recinte del castell conserva part de la seua fisonomia que prové de l'època arap (segle XI), en les reformes inevitables per causa dels terrèmots (dos en 1644 i uns altres menors en 1748 i 1752) i d'una voladura que patí en 1708, durant la **Guerra de Successió**. Este recinte, nomenat genèricament Castell de Guadalest, fon declarat Be d'Interès Cultural com a Conjunt Històric Artístic el 25 d'abril de 1974.

Des del Museu de Microminiatures, al d'Instrumentes de Tortura, passant per l'Etnològic, fins a huit museus, i la preso del segle XII en els baixos del **Ajuntament**, completen l'oferta cultural i turística de la localitat; sense oblidar les tendes d'artesanía i de productes típics de la zona (vi, mel o fruits secs).

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correus 527

46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars estan en:

www.rogleconstantillombart.com

www.pjvalencianista.org

<http://issuu.com/rogleconstantillombart>

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any. Si tens voluntat

de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de compte, en **Caixa Ontinyent**, es:

ES61 2045 6014 65 3000195833

Enredrallengües

Es un joc que consistix en repetir de manera ràpida frases cacofòniques o complicades, que en molts casos pot inventar-se el grup. N'hi ha d'algunes que formen part del corpus llingüístic, de la tradició i de la memòria dels parlants.

Poden ser exemples ben coneguts els que seguixen, dels quals hi ha diverses versions:

- "Setze juges d'un jujat, mengen fege d'un penjat", o, "Setze juges d'un jujat, mengen fege d'un penjat. Si el penjat es despenjara es menjaria els feges dels setze juges que l'han jujat".
- "Un plat pla, ple" o "Un plat pla, ple de pebre negre està".
- "Qui sopa sopa, es pensa que sopa o no sopa".
- "Han dit un dit, un dit que he dit yo. Eixe dit yo no l'he dit, puix si yo l'haguera dit, estaria millor dit, que el dit que han dit que he dit yo".
- "Diu la guala ¿que fas gat? ¿que fas guala? diu el gat".
- "Tinc fam, tinc son, tinc set, quan menge, dorc i bec, se me'n va la fam, la son i la set".
- "En quin cap cap, lo que cap en eixe cap".
- "Dona'm quinze quinzets de fege fregit".
- "Codonys collits en la punta dels dits" o "Entri en un hort a genollons / a collir codonys, / codonys collits / en la punta dels dits".

I d'esta manera se'n podrien afegir una infinitat de "jocs de paraules". Es tracta de repetir-los cada vegada mes a pressa i qui s'equivoca paga penyo-
ra.

JOSEP I IGNACI, FILLS DE L'ARTISTE, D'IGNACI PINAZO

CRONICA

Presentacio de Raonem. Punt d'encontre Manolo Soler

El passat dia 9 de novembre **Convencio Valencianista**, associacio en la que el **Rogle Constanti Llombart** col·labora assiduament, presentava **Raonem. Punt d'encontre Manolo Soler**.

En el salo d'actes del centre **Capitol Empresa**, en el Cap i Casal, mes d'un centenar de persones assistiren a l'acte, que fon conduït per **Josep Escuder**, membre de la directiva de Convencio.

Joan Carles Micó, president de l'associacio, feu l'introduccio d'este "proyecte de caracter audiovisual naixcut en l'anim de contribuir al debat i a la recuperacio de l'autoestima dels valencians".

Joan Sancho, responsable directe de Raonem, explicà en qué consistix este, el qual s'ha iniciat en l'entrevista filmada a tres personalitats punteres de camps diversos: el musicolec i academic Mossen Josep Climent, l'expert en analisis economic i professor de la UPV Salvador Climent i el biograf i academic francisca Benjami Agulló, els quals, en paraules de Joan Sancho, son "tres mostres de la pluralitat que vol ser Raonem". Estes entrevistes, i les que se graven en un futur, se penjaran en internet i se difondran per les rets socials.

Joan Carles Puchalt glossà la figura del desaparegut **Manolo Soler**, el qual dona nom al proyecte, "un jove valencià empresari, preocupat per l'integracio dels discapacitats en el mon laboral, compromes en la seua terra i, per desgracia, un frustrat lider per al valencianisme civic i social". I destacà el seu ideari, arrellegat en el llibre postum **Desperta Valencia** (2012).

La projeccio de breus fragments de les tres primeres entrevistes posà punt i final als parlaments, passant-se seguidament a la degustacio d'un vi d'honor.

El **Rogle** 74, de novembre de 2012, inclou una resenya del llibre mencionat i un articul que destaca l'importancia del contingut del mateix a l'hora que resalta la qualitat humana i l'extraordinaria valia de l'autor.

ASPECTE DE LA SALA DURANT LA PRESENTACIO

PATRIMONI VALENCIÀ Any Pinazo

La commemoracio del centenari de la mort del pintor **Ignaci Pinazo i Camarlench**, ocorreguda el 18 d'octubre de 1916, i la consegüent declaracio institucional de 2016 com a **Any Pinazo**, ha supost la programacio de una llau d'activitats de tota indole —en bona mida producte de la colaboracio entre l'ambient public i el privat— que venen a donar a conèixer i resaltar la figura i l'obra d'este gran pintor valencià. Moltes son les activitats programades: visites guiades, cicles de conferencies, projeccions cinematografiques, un concert, etc., en les que te un protagonisme destacat la Casa Museu del pintor en **Godel·la**. D'entre totes, destaquem hui tres espais expositius que poden visitar-se en estos moments i permanixeran oberts al public fins al 8 de gener de 2017.

AUTORRETRAT

El **Ajuntament del Cap i Casal** inaugura-

va el 4 d'octubre en l'edifici **L'Almodi** l'exposicio "El nu en l'obra d'Ignaci Pinazo", que oferix al public peces de diferents colleccions publiques i privades, aixina com numerosos dibuixos ineditos de l'autor, fins un total de 60 peces, entre olis i dibuixos, gran part mai exposats.

Tambe el 4 d'octubre el Museu de Belles Arts i la Fundacio Bancaixa inauguraven una exposicio dividida en dos seus que mostra l'evolucio de l'artista en el seu afany per explorar noves tecniques modernistes.

En la **Fundacio Bancaixa** se pot visitar la mostra: "Pinazo. De la gran tradicio al modernisme: El retrat" que, procedents d'una vintena de colleccions publiques i privades, consta de 52 retrats (alguns mai exposats en Valencia).

De tema mes variat, puix alberga, ademes de retrats obres d'una atra tematica, es l'exposicio "Pinazo. L'istoria i el retrat. De la gran tradicio al modernisme", que se pot contemplar en el **Museu de Belles Arts Sant Pio V**. Inclou 79 obres, entre les quals destaca el llenç de gran format (3,04 x 4,18 metros) "Ultims moments del rei Jaume el Conquistador en l'acte d'entrega de la seua espasa a son fill En Pere", propietat del Museu del Prado i que s'exhibix per primera volta en Valencia.

En l'exemplar de setembre d'enguany, en el numero 120 del **Rogle**, li dedicaven l'articul principal a l'artista, i el dia 3 de desembre, el **Rogle Constanti Llombart**, junt en **Convencio Valencianista** i unes altres associacions, rendirà homenage a Ignaci Pinazo en el marc de l'activitat **Tots els dies 9** (vore taula d'activitats en la pagina 2). Acabat l'homenage se fara una visita a l'exposicio de L'Almodi i, a continuacio, els assistents que aixina ho desigen, s'encaminaran al Museu de Belles Arts per a fruit de nou de l'art d'este insigne valencià.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Planta lleguminosa, les llavors de la qual s'utilitzen com a aliment per als animals, especialment dels coloms.
2. S'aplica despectivament a la persona que arriba a un lloc o posició que no li correspon, en pretensions desmesurades, o a on els que ja estan el consideren un estrany.
3. Se diu a cada u dels germans naixcuts en el mateix part.
4. Antilop menut, agíl i de moviments gracils, capaç d'alcançar grans velocitats, les seues banyes son corbades en forma de lira. Viu en Africa i Asia.
5. Se diu d'allo que està dur.
6. Fruit procedent d'America, en la pell dura, rugosa i fosca, la part carnosa es verda i te un pinyol gran i redo. Normalment se menja en ensalades i es l'ingredient basic d'una coneguda salsa.
7. Barri exterior o en la periferia d'una poblacio.
8. Muscul del braç entre el muscle i el colze.
9. Especie de pantalons, mes o manco llargs, que formen part del trage propi d'una epoca, lloc o activitat. Es una peça fonamentalment masculina.
10. Au de pates llargues, pareguda a la cigonya pero mes menuda, viu a la vora de rius, llacs i pantans, a on s'alimenta de peixos, amfibis i crustaceus. Existixen diferents especies.
11. Fonc que creix baix terra, de forma redona, negre per fora i blanc o marro per dins, molt aromatic i de gran valor en la gastronomia

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Dificultar, posar obstaculs, impedir el curs natural de les coses o l'eixecucio d'alguna cosa. Molestar.
2. Aclarir massa una beguda o un menjar per exces d'aigua. Aiguar.

			1.		2.					
1.									R	- - -
2.										- - - - -
3.										- - - - -
4.										- - - - -
5.									L	- - -
6.										- - - - -
7.										- - - - -
8.									O	- - -
9.										- - - - -
10.										- - - - -
11.									F	- - -

NADALENCA

La Nit de Nadal

ESCOLANET TOCANT LA SIMBOMBA, IGNACI PINAZO

En esta nadalenca el Rogle vol desijar als seus llectors unes Bones Festes i un Bon Ninou.

La nit de Nadal
es nit d'alegria;
el fill de Maria
naix en el Portal.

“Anemone” tots,
“deixem-se” els quefers,
a vore a Maria
i al “Maniuelet”.

“Pa” que tinga son,
en esta nit santa,
sa mare li canta:
adorm-te, non non.

Portem-li un pastifç,
tambe un borreguet,
gorreta de llana
i un bon bolqueret.

Veniu del serrat,
veniu de la plana,
porteu-li la llana
dels vostres ramats

Deixeu vostre lilit
baix de la “teulà”
canteu-li esta nit,
canteu-li “l'albà”.

Mes, ai, si voleu
mirar ses galtetes,
veniu de puntetes
i no el desperteu.

Nadalenca tradicional
d'Almenara i Eslida
Cor Popular de Lo Rat Penat.
Cançons de Nadal. Octubre, 1995

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Aclarim algunes llibertats ortografiques preses en la transcripcio del text oral.

Albà: Translacio fonetica de “albada”, en la que la “d” intervocalica s’ha omes.

Anemone: Una de les multiples expres-

sions coloquials en la que s’han contret els pronoms en la forma verbal. La forma gramatical es “anem-nos-en”.

Deixem-se: Substitucio –prou habitual– del pronom postverbal “nos”, pel reflexiu “se” en “deixem-nos”

Maniuelet: Forma afectiva i popular del nom propi Emmanuel o Manuel.

Teulà: Translacio fonetica de “teulada”, en la que la “d” intervocalica s’ha omes.

Pa: Contraccio coloquial de la preposicio “per a”.

Solucio:

Verticals: 1. DESTORBAR 2. DESLLAVAÇAR 11. TRUFA 1. EDRERA 2. ADVENEDIG 3. BESSO 4. GASELA 5. TELLOS 6. ALBOCAT 7. ARRAVAL 8. BRAO 9. CALÇO 10. GARSA

I RECORDA...La nostra primera paraula es **destorbar**. L'accio i efecte de destorbar es un **destorp**. Està **destorbat** allo que està alterat, impedit o dificultat. Es **destorbador** aquell que molesta, impedit o dificulta la realisacio d'alguna cosa. Eix. *Desconnecte el telefon per a que no me destorbe a l'hora d'estudiar. // Els mosquits son un destorp continu a lo llarc de tot l'estiu.*

La nostra segona paraula es **desllavaçar**. Està **desllavaçat** el menjar o la beguda massa clars, aiguats o desnaturalisats. Eix. *Han afegit aigua al vi per a rebaixar-lo i ara està desllavaçat.*